

# Internationalism – från festtal till skolans vardag

INFORMATION TILL KOMMUNALA  
BESLUTSFATTARE OCH REKTORER



UTBILDNINGSTYRELSEN



CIMO

# Internationalism– från festtal till skolans vardag

Skolorna har internationaliserats – eller hur? Internationalismen har införts i skolornas och läroanstaltnas verksamhet redan under ett par decennier. Mycket har redan gjorts, vilket framgår av de satser och teman, som har skrivits in i läroplansgrunderna, och av den ökande mobiliteten och de allt talrikare projekten.

Varför borde internationalismen finnas med i skolans vardag? Internationalisering är ett faktum, och för dess förverkligande finns flera program och stödåtgärder. Men i många kommuner och skolor bedrivs den bara om det finns extra resurser och otröttliga aktörer tillhanda. I annat fall nöjer man sig med att passivt åskåda och ”koncentrera sig på basuppgiften”. Det behövs strategisk förståelse samt av den härledda åtgärder och resurser för att internationalismen ska förvandlas till verksamhet i praktiken.

I denna publikation berättar beslutsfattare inom skolväsendet om sina erfarenheter av och om hur de ser på internationalismen. Den riktar sig speciellt till dem, som ansvarar för anordnandet av utbildningen och för ledningen av skolan eller läroanstalten. Särskilt hoppas vi, att kommunfullmäktiga, som beslutar om fördelningen av resurser till skolorna och om de lokala riktlinjerna för undervisningen, tar del av broschyren. Huvudsyftet är att ge beslutsfattarna en impuls till att fatta de strategiska beslut, som en god internationell vardag förutsätter. Det lönar sig att se på den internationella verksamheten som en satsning på lång sikt.

Utbildningsstyrelsen och CIMO publicerade med stöd av anslag från undervisningsministeriet i början av 2008 en handledning med namnet ”Är jag kunnig nog? Törs jag? Javisst!” avsedd för lärare och studerande och i vilken har samlats information om bland annat finansieringskällorna och projektarbetet i anslutning till internationalismen. Vi hoppas att denna och den tidigare publikationen läses parallellt. Båda finns att tillgå uppdaterade på Utbildningsstyrelsens och CIMOs webbsidor.

Vi tackar de intervjuade för deras värdefulla synpunkter.

Helsingfors, den 1 december 2008

Ulla Ekberg  
direktör, CIMO

Timo Lankinen  
generaldirektör, Utbildningsstyrelsen

# Internationalism i skolan

## – varför, hur?

### Internationalism: attityder, färdigheter, förståelse

Skolornas internationella verksamhet inleds ofta utan att man desto vidare har tänkt igenom det hela, vilket leder till att arbetsbördan ofta lätt koncentreras till de mest språkkunniga rektorerna och lärarna. Samtidigt kanaliseras verksamheten lätt till resor och uppgifterna avbördas till ett fåtal personer.



Hur genomföra en mångsidig internationell verksamhet så, att så många som möjligt deltar och att även resurserna räcker till? Innan man börjar planera samarbetet eller verksamhetsformerna är det därför skäl att tillsammans med de olika aktörerna diskutera, vad skolans internationalism kan vara:

- Skolverket kan ge besked om, var det finns intressanta samarbetskolor och huruvida kommunen har resurser även för annat än virtuellt samarbete.
- Lärarrummet kan besluta om arbetsfördelningen och verksamhetens art bland annat med tanke på läroplanen.

**Hur genomföra en mångsidig internationell verksamhet så, att så många som möjligt deltar och att även resurserna räcker till?**



- Elevkåren och den egna klassen å sin sida vet vad som ute i världen intresserar de unga. De unga kan även ofta använda det sociala mediet naturligare än lärarna.
- Vårdnadshavarna vet, vad som vore viktigt för deras barns internationella utveckling.

Verksamhetens mål borde därför funderas på gemensamt:

- Vem behöver skolans internationalism? (Eleven och lärarna för sitt kunskande, näringslivet för att få goda arbetstagare, världen för att få byggare av en bärkraftig framtid)
- Varför bedrivs den? (Till elevens bästa och för skolans utveckling, för att liva upp näringslivet, för att skapa en bättre värld)

Efter att bakgrunden och målen har klarlagts, kan man komma överens om förfaringssätten och arbetsfördelningen. Samtidigt betonar man, att internationalism är – redan på grund av de läroplaner som normerar den finländska skolan – *alla studerandes rätt*. Men det är inte möjligt att skicka alla utomlands för att få en direkt känning av internationalismen.

### Internationalismen består av olika nivåer

Internationalismen har många nivåer, som alla har ett eget metodurval. Med hjälp av den bifogade indelningen i nivåer går det att skapa sig en bild av hur och vem som är lämplig för vilken typ av internationalism och vad slags samarbete och vilka resurser som de olika nivåerna kräver. Det är klart, att varje nivå även uppvisar drag från någon annan nivå, men antalet deltagare skiljer dem tydligt åt. I attitydbildningen deltar alla, till mobilitetsnivån däremot når oavsett skolform endast några procent.

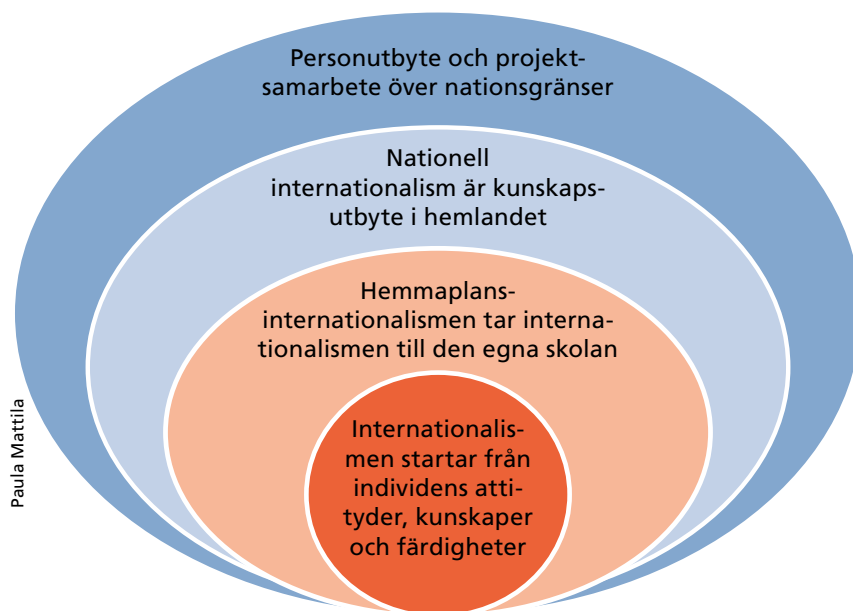
Med internationalism på hemmaplan avses de mått och steg, som det går att vidta inom den egna skolan och i närmiljön genom att öppna sinnen för den internationalism som redan finns. Det finns numera få skolor som har klasser som saknar elever med invandrabakgrund. Företagen i många kommuner verkar internationellt, t.o.m. globalt.

I Finland har alla skolor tillgång till Internet, de

flesta även till bredbandskontakt. Ett bra arbetsverktyg till internationalism är exempelvis eTwinning, som fått tiotusentals skolor i Europa att gå med i

**Ett bra arbetsverktyg till internationalism är exempelvis eTwinning, som fått tiotusentals skolor i Europa att gå med i internationalismen.**

## Internationella verksamhetens nivåer



internationalismen. Men först måste man komma överens om varför, för och med vem man vill delta i internationell verksamhet.

Nationell internationalism är ett nytt begrepp, men den verksamhet som krävs är känd: man stiftar bekantskap med det bästa internationella kunnandet i hemlandet. Man kan till exempel avlägga lärar- och studerandebesök på högskolornas internationella center eller språkskolor eller stifta bekantskap med nationellt betydande internationella samarbetsnätverk. Dyliga nätverk är till exempel nätverket Cern för vetenskapliga studier, gymnasiernas Kinasamarbetsnätverk eller de nationella nätverken till stöd för språkstudier (KieKuRa, Pisa, Rysslandnätverket).

Ur bekantskapen med och utnyttjandet av internationalismens olika nivåer växer ett behov att närmare se över olika finansieringskällor. Utbildningsstyrelsen och CIMO har samlat dem färdigt i en gemensam pärm.

Handledningen heter **Är jag kunnig nog? Törs jag? Javisst!** och den återfinns på webbplats [www.oph.fi/julkaisut](http://www.oph.fi/julkaisut) och [www.cimo.fi](http://www.cimo.fi) → **publikationer och statistik.**

*Paula Mattila, Utbildningsstyrelsen*

## Kommunförbundet understöder internationaliseringen

---

Finlands Kommunförbund anser, att en mångsidig verksamhet i anslutning till internationalism är viktig inom kommunerna på utbildningens alla stadier. Med hjälp av fostran till internationalism är det möjligt att understödja tolerans, godkännandet av olikhet och att främja de ungas tillväxt och utveckling i en mångkulturell värld. Den gör det möjligt att främja handlingsmönster, som stöder eleven i hans utveckling i ett globalt samhälle.

Internationell verksamhet och fostran till internationalism bland ungdomar kan även ses som ett tillgodoseende av kommunernas behov av arbetskraft och såsom någonting, som har anknytning till och främjar framtidens rekryteringsstrategier. Internationalism i skolorna och läroanstalterna hjälper eleverna att förstå den nationella kulturens och främmande kulturers väsen och att utveckla färdigheterna i interkulturell växelverkan.

*Hannele Salminen, utvecklingschef  
Finlands Kommunförbund/undervisning och kultur*

---



## Comenius Regio – ett regionsamarbete i Europa

---

Behöver din region nya metoder för att utveckla barnens och de ungas utbildningsmöjligheter? Skulle din kommun önska byta erfarenheter i ämnet med en kommun i ett annat land i Europa?

I EU:s Comenius delprogram i Programmet för livslångt lärande (LLP) ingår en Comenius Regio -funktion, som i form av tvååriga bilaterala projekt stöder samarbetet mellan lokala och regionala skolmyndigheter.

Regioprogrammets syfte är

- att stärka den europeiska dimensionen inom skolundervisningen
- att erbjuda undervisningsmyndigheterna i olika regioner möjlighet till samarbete
- att hjälpa de regioner som deltar i projekten att utveckla ett bestående samarbete över gränserna

Inom Regioprojekten kan de lokala och regionala skolundervisningsmyndigheterna starta projekt tillsammans med regionens skolor och övriga aktörer. Temat kan vara t.ex. skolförvaltningens verksamhetssätt, personalutveckling, skolledning, samarbete mellan skola och intressentgrupper eller en bättre integration av invandrarelever.

De samarbetande parterna definierar även verksamhetssätten, som kan vara projektmöten, seminarier eller konferenser, verksamhetsforskning, arbetsplatsutbyte, inläring tillsammans med likställda eller studiebesök. Båda samarbetsparterna deltar i projektets genomförande och i utnyttjandet av resultaten.

Projektunderstödet fördelar sig mellan understöd för mobilitet och understöd för projekt. Understödet täcker inte personalkostnaderna.

I Regioprojekten ska beroende på temat utöver den sökande delta minst en annan skola eller aktör från regionen, till exempel ett bibliotek, en idrottsförening eller en institution för lärarutbildning. Den projektsökande är alltid en myndighet: i Finland en kommun, en samkommun eller en länsstyrelse. Den lokala eller regionala myndigheten bär huvudansvaret för ett lyckat genomförande och för förvaltningen av projektet samt för spridningen av resultaten.

## Starten kan ske till exempel tillsammans med en vänort

Regio-samarbetet kan startas till exempel tillsammans med en vänort. De finländska kommunernas vänorter återfinns på adress: [www.kommunerna.net](http://www.kommunerna.net) >EU och internationell verksamhet > Vänortsdatabas

Sedan beslut om att ansöka om ett Regioprojekt har fattats kan det vara bra att träffas med den europeiske samarbetspartnern. För ändamålet kan man ansöka hos CIMO om stipendium för ett Comenius Regio förberedande besök. Det förberedande besöket ska äga rum innan projektansökan lämnas in. Det finns årligen flera ansökningstider.

Ansökan om Regioprojekt kan göras en gång per år – i allmänhet i februari.

Samarbetsparterna gör tillsammans upp en projektansökan, som vardera lämnar in till sitt nationella LLP-kontor. I Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete Finland sänds ansökan in till Centret för internationellt personutbyte CIMO.

**Merinformation: [www.cimo.fi/comenius](http://www.cimo.fi/comenius), [comenius-info@cimo.fi](mailto:comenius-info@cimo.fi)**

*Nina Rekola, CIMO*

---





# Internationalism är ett strategiskt val

I detta kapitel presenteras kommuner och skolor, där satsningen på internationalism i skolan kan härledas direkt ur kommunstrategin. Skolornas och läroanstalternas internationella partners och funktioner väljs så, att de stöder de utvecklingsbehov som iakttagits i kommunen.

## Internationalism är ett sätt att reda sig i framtiden

Sallan lukio har öppnat dörrarna för ryska studerande. Samarbetet för internationalismen i skolans vardag, men är samtidigt ett val, som tryggar gymnasiet framtid i ett avfolkningsområde. Även näringslivet drar nytta av samarbetet över gränsen.

– Internationalism är för oss dagligt umgänge, konstaterar skoldirektören i Salla, **Marja Myllykangas**. – Samarbetet med vår vänort Kovdor startade redan i början av 1990-talet, då besöken mellan våra städer inleddes.

De första besöken kallar Myllykangas för ”kapprumsvisiter”, där uppmärksamheten långtgående blev fäst vid yttre omständigheter, såsom undervisningsutrymmen. Man började utveckla verksamheten, när Salla kommun startade sitt av Utbildningsstyrelsen finansierade projekt ”Naapurissa osataan, naapurilta opitaan” (”Grannen kan, av grannen kan vi lära oss”). Vid besöken fäste man allt större vikt vid sådant i undervisningens innehåll och mallar som det gick att vidare tillämpa. Så erbjöd man till exempel de ryska lärarna i matematik gemensam fortbildning med lärarna i Salla och möjlighet att tillsammans utveckla undervisningens innehåll.

– Det gällde speciellt att inte föra över den finska modellen som sådan på de ryska förhållandena, utan att samarbeta med iakttagande av ömsesidig respekt. Vi kan lära oss mycket av varandra. Så är till exempel begreppet inlärningsmiljö i Ryssland synnerligen holistiskt, klassrummen visuella och beprövade. På klassrummets väggar kan det hänga tavlor för ögongymnastik eller annat material



som har anknytning till hälsan och välfärden. Även läroplanerna avspeglar ett holistiskt tänkande. Att rita en björn kan börja med att man lyssnar på musik, får en inblick i konsthistoria eller får se en pjäs med björnmotiv – och först därefter plockar man fram pennorna och börjar rita en nalle. Saker och ting trängs inte in inom snäva läroämnesgränser, utan undervisningshelheterna är ofta omfattande – lite på samma sätt som vi hos oss strävar efter att använda ämnesshelheter, preciserar hon.

### **Studerandeutbytet öppnade gymnasiets dörrar för ryska elever**

Studerandeutbytet startade år 2006. Ryska studerande har möjlighet att fullgöra gymnasiekursen i Salla. De har inlett studier i finska redan på hemorten och de bästa i sin grupp får komma med i utbytesprogrammet. De genomgår det ryska och det finska gymnasiet parallellt och vistas ömsom ett par veckor i sin hemstad och ett par veckor i Salla. Målet är ett avgångsbetyg från gymnasiet i vardera landet. Nästa år utexamineras programmets första tiotal elever. De har möjlighet att delta också i de finska studentskrivningarna.

Även de finska eleverna har besökt Ryssland och intresset för grannlandet har ökat. – Under årens lopp har vi lärt oss en massa om rysk kultur – och de ryska eleverna om den finska. Så var till exempel klädseln i början en chock för vardera parten. Nu har olikheterna jämnat ut sig och de båda grupperna har kommit närmare varandra – numera ser man inte obetingat någon skillnad mellan en rysk och en finsk studerande på grund av klädseln.

– I Salla har krigets arv och de traumatiska territoriella avträdelserna varit långlivade och den östra gränsen stängd i närmare 60 år. Utgångspunkterna för samarbetet har därför inte självfallet varit lätta. Nu sedan gränsen har öppnats, har kontakterna även i övrigt blivit livligare. Samarbetet hjälper att förstå också det förflutna, betonar Myllykangas.

### **Samarbetet gagnar kommunens näringsliv**

Enligt skoldirektören gavs det även egoistiska skäl till att inleda samarbetet. – Vi är ett avfolkningsområde och kommunens elevantal minskar år för år. Vårt mål är att trygga vårt gymnasiums verksamhet också i framtiden och att få goda elever. Det här är ett sätt för oss att klara framtiden. Vår kommun drar nytta av samarbetet och de ökade kontakterna mellan grannländerna. Salla är ett gränsövergångsställe och turismen har stor betydelse för kommunens näringsliv. Ryktet sprider sig och intresset för Salla ökar i Nordryssland. Vi

har allt fler ryska kunder i våra butiker och på vårt spa. Ryska ungdomar har även fått bra sommarjobb i vår kommun.

Internationell verksamhet är även en del av kommunens strategi. Ryslandsarbetet är ett starkt prioriteringsområde, vars betydelse har ökat via skolsamarbetet. – Då strategin omsätts i praktiken, gäller det att hitta rätt personer med vilka förtroendet byggs upp. Det är skäl att öppna plocka fram målen – även de olika parternas självkära strävanden. Det är viktigt att sätta värde på kumpanerna och att ha en uppskattande syn på kunnandet, fortsätter hon.



Vid allt samarbete är finansieringen naturligtvis alltid en utmaning, men Salla kommun har insett nyttan av verksamheten och satsar på den. Myllykangas hoppas på en långvarig finansiering så, att verksamheten kan planeras på allt längre sikt.

Den internationella verksamheten har gett henne god vägkost även för det egna arbetet. – Jag har haft tillfälle att jämföra lärarens arbete i olika länder och därigenom fått idéer för det egna arbetet som skoldirektör. Det är bra att få se inifrån, hur systemet i ett annat land fungerar. I lärarens arbete borde barnets intresse och inlärning alltid stå i mittpunkten och vara målet för arbetet. Denna tanke har framstått allt klarare under samarbetets gång

*Tiiu Bräutigam, Utbildningsstyrelsen*

## Belägenhet, historia och befolkningsutveckling som utgångspunkt för internationell verksamhet

Enligt skoldirektören i Vasa **Minna Laatu** är Vasa stad till såväl sin belägenhet som sin historia internationell.

– Nio procent av eleverna inom den grundläggande utbildningen kommer från olika kulturer. Därför går det även att främja internationaliseringen i den dagliga undervisningen – eleverna från olika kulturer och deras vårdnadshavare är ju experter på sin kultur, framhåller Laatu.

**Hemmaplansinternationalismen och närområdessamarbetet har utvidgats vidare så, att allt fler elever och medlemmar av undervisningspersonalen har möjlighet att delta.**

I Vasa har man samtalat om, hur man kunde delta i den internationella verksamheten även på hemmaplan och på vilket sätt man kunde utnyttja den existerande mångkulturella expertisen i undervisningen.

– Vi strävar efter att göra internationalismen till en ämnesshelhet som ingår i den läroplansenliga undervisningen, berättar Laatu.

I internationaliseringsplanen för Vasa stad har man definierat, varför man vill stödja internationell verksamhet, vad skolan har att ge sina samarbetspartners och hur internationalismen ingår i skolornas läroplaner.

Samarbete har traditionellt gjorts med nordiska och estniska städer och skolor. Våra skolor står via EU-programmen i aktivt samarbete även med andra skolor i Europa. Vidare har skolorna samarbetspartners i Tanzania, Japan och Ryssland. Inom den grundläggande utbildningen i Vasa har man genomfört omfattande nätverksprojekt i anslutning till företagsamhet, ledarskap och kulturtradition, som alla skolor haft möjlighet att delta i.

En utmaning på framtiden anser Laatu vara att trygga finansieringen av skolans verksamhet, vilket långtgående är beroende av de personer vid skolorna, som ansvarar för den internationella verksamheten, och av hur internationella ärenden värdesätts i kommunen. Enligt hennes åsikt är kommunens finansiella satsningar små. Då den internationella verksamheten sätts i relation till de ekonomiska resurserna är den trots allt såväl imponerande som resultatrik.





– Den internationella verksamheten ger eleverna möjlighet att möta barn och ungdomar i samma ålder från andra länder och personalen ett nytt perspektiv på undervisningsarbetet. Såväl eleverna som undervisningspersonalen har möjlighet att uppleva, hur undervisningen anordnas i partnerländerna och tillfälle att ömsesidigt dela med sig av god praxis. Det ges tillfälle att utbyta tankar med en elev eller en lärarkollega i ett annat land och det är ofta trösterikt att märka, att vi har många saker gemensamt. Allt som allt anser jag, att det är mycket värdefullt och effektivt ur både elevernas och lärarnas synvinkel att kunna satsa på internationalismen.

Skoldirektör Laatu har även idéer om, hur elevutbytena kunde utvecklas så, att eleverna kunde räkna sig tillgodo de studier, som de har fullgjort i vän- eller partnerskolan.

För undervisningspersonalen anordnas årligen internationella seminarier och möjligheter att skapa internationella kontakter. Lärar- och personalutbytena mellan vänorter har enligt Minna Laatu även befast samarbetsrelationerna och gett deltagarna värdefulla erfarenheter. Laatu har själv haft nytta i det dagliga arbetet av de internationella nätverken, där hon har många europeiska kolleger, med vilka hon vid behov kan ta kontakt.

*Pilvi Isotalus, CIMO*

## Målet för den internationella verksamheten är att gagna barnen och de unga

Den grundläggande utbildningen i Tammerfors internationaliseras på många olika sätt. Utvecklingschefen för den grundläggande utbildningen **Veli-Matti Kanerva** konstaterar, att internationalismen är viktig inom undervisningsväsendet och att den hör till nuet. Detta gäller även de kommunala beslutsfattarna. Internationalismen är en verksamhet som stöder stadens strategi.

Kanerva betonar vikten av en benchmarking av praxis. Huvudsaken är ett genuint intresse för int. verksamhet.



– Det är klart att inte heller i Tammerfors har alla aktörer inom kommunen tillägnat sig internationalismen, men intresset för verksamheten är i tillväxt. Målet för den internationella verksamheten ska dock alltid vara den nytta den kan ge barnen och de unga, påminner han.

– Framtidens ungdomar jobbar allt sannolikare under något skede av sitt liv utomlands. De vuxna borde inte stå som dåliga exempel genom överdriven knutpatriotism. Det räcker inte längre att ha att göra med grannsocknen, utan man måste rikta blicken längre bort till närområdena och även avlägsnare regioner. Så har man till exempel via Afrikasamarbetet börjat se sakerna mera globalt även i Tavastland. Inom Tanzaniaprojektet, som understöds av Unicef, utbyter man idéer och utvecklar man skolans arbetssätt.

Tammerfors stad har sedan länge ett mångsidigt vänortsnätverk. Under ett projekt med understöd från Utbildningsstyrelsen utvecklas med hjälp av eTwinning det regionkommunala int. samarbetet. Samarbete bedrivs vidare med bl.a. Nordisk Plattform. I det ingår möten mellan lärare och skolförestandare samt lägerskolverksamhet. Tammerfors är även medlem i organisationerna Eurocities och Educating Cities.

Som ett konkret exempel lyfter Kanerva fram läxklubbarna för invandrare. Av eleverna i den grundläggande utbildningen i Tammerfors är redan åtta procent elever med invandrarbakgrund. Det finns omkring femtio olika nationaliteter och modersmålsundervisning meddelas på 23 olika språk. Till följd av de många kulturerna har undervisningsväsendet startat särskilda läxklubbar.

– Klubbarna är avsedda för barn som inte får tillräckligt stöd hemma för läxläsningen. I skolorna sammankommer grupper, vars ledare ger stöd för läxorna. Klubbledarna är ofta universitetsstudierande som är intresserade av fostran till internationalism. Eleverna får det stöd som de behöver och ledarna kan räkna sig tillgodo klubbarbetet i sina studier.

*Juha Ojanen, Utbildningsstyrelsen*



**Internationalism är en attitydfråga. Pengar utgör ofta ett hinder, men man kommer ganska långt redan via den virtuella världen.**



## Invandrarna och förändringarna i näringslivet bär med sig internationalismen till skolorna

Inom skolväsendet i Villmanstrand syns internationalismen på många olika sätt. Fostrings- och undervisningschef **Tuija Willberg** nämner vänskolbesöken och integreringen av invandrare i skolan som konkreta former av internationalism.

– Invandrarnas närvaro syns alltifrån småbarnsfostran till gymnasiet, de bär med sig en egen internationell fläkt till undervisningen. I Villmanstrand pågår ett flertal olika utvecklingsprojekt i anslutning till invandrarundervisningen. Inom den grundläggande utbildningen blev nyligen en ny utvecklingsplan färdig för mångkulturell fostran och invandrarundervisningen, berättar Willberg.

Staden har många invandrare från rysktalande länder. – Ryssland är ett av våra strategiska tyngdpunktsområden inom det internationella samarbetet. I Villmanstrand arbetar en privat finsk-rysk skola, som även ger invandrarundervisning och kulturundervisning. På gång är vidare inrättandet av ett privat finsk-ryskt daghem. Någon egentlig undervisning på ett främmande språk förekommer inte för närvarande, men lättare ”stänk” på engelska ges vid ett daghem. Vid daghemmen har man även anordnat ryska stunder.

### Internationalism stöder näringslivets behov

Villmanstrand och Imatra har ett gemensamt IB-gymnasium. – Det var viktigt för oss att erbjuda barnen från regionens företagsanställda utländska familjer möjlighet till gymnasiestudier. Genom att förena lärarkrafterna vid gymnasierna i våra städer, fick vi en tillräckligt yrkeskunnig personal för undervisningen, berättar Willberg vidare. Man har även i övrigt försökt beakta regionens behov: – Skolorna i Villmanstrand har ett mångsidigt språkprogram, och vi sporrar eleverna till språkval. Vid Etelä-Karjalan lukio går det att välja en skogsindustrilinje. De studerande på linjen får sommarjobb vid de lokala skogsindustrieföretagen, där de även kommer i kontakt med internationalismen på företagen.

– Även våra övriga skolor har talrika internationella projekt, såsom till exempel lägerskolor eller klassresor till olika länder. Målet har varit, att varje elev i Villmanstrand har åtminstone en personlig internationell kontakt under



grundskolan. Vår kommun är även starkt engagerad i olika Comeniusprojekt. De nordiska samarbetsnätverken fungerar aktivt: vi har väletablerade kontakter med vänkommuner i Danmark, i Norge och i Sverige.

– Det tar tid och kräver resor att skapa nya internationella kontakter, men därefter är kontakthållningen lättare och kan skötas även per e-post. Målet är att skapa bestående kontakter mellan skolorna så, att de fungerar även sedan personalen eventuellt har blivit en annan. Samarbetsprojekten kräver mycket arbete men ger även en massa i gengäld. Vi strävar efter att fördela arbetsbördan så, att ledningsansvaret varierar och att arbetet fördelas mellan flera personer.

### Resurserna bör tryggas redan i planeringskedet

Tuija Willberg betonar vikten av en strategisk planering av den internationella verksamheten och det, att verksamheten ska synas även i kommunens strategi. Då strategin görs upp ska även frågan om resursfördelningen tas upp så, att det blir möjligt att trygga verksamhetens kontinuitet.

Resurserna är förklarligt nog en utmaning: – Internationell verksamhet kräver även ekonomisk satsning, men den är utan vidare värd att göras. Finansieringen från Utbildningsstyrelsen har varit viktig för Villmanstrand, men dess storlek har tyvärr minskat under de senaste åren.

Den internationella verksamheten har gett Willberg stort stöd för det egna arbetet. – Samtalen med de utländska kompanjonerna har hjälpt mig att se den egna verksamheten bättre. Man ser saker och ting ur ett vidare perspektiv och jämförelsen med den egna vardagen blir intressant.

Hur kunde då en kommunfullmäktig göra sig närmare bekant med skolornas internationella verksamhet? – Det lättaste sättet är att börja med den egna kommunens invandrare. Det lönar sig att på ort och ställe göra sig närmare förtrogen med småbarnsfostran och den grundläggande utbildningen, rekommenderar Willberg.

*Tiiu Bräutigam, Utbildningsstyrelsen*



**Det lättaste sättet är att börja med den egna kommunens invandrare. Det lönar sig att på ort och ställe göra sig närmare förtrogen med småbarnsfostran och den grundläggande utbildningen.**

## Internationella studiebesök understöder ledningens arbete inom skolväsendet

Skoldirektören i Salo stad, skolråd **Hannu Arve** är övertygad om, att skolornas internationella verksamhet kommer att bli allt viktigare. Kunskaper och färdigheter i internationalism såväl behövs som även krävs allt oftare. Arve baserar sin syn på sin långa erfarenhet inom skolförvaltningen.

– Världen ger så mycket mer, då man ser, hur saker och ting sköts inom andra kulturer. Även betydelsen av språkfärdighet har ökat från tidigare, anser han.

**Enligt min mening viktigt, att det i kommunerna på undervisningssidan skulle finnas en egen koordinator för internationella ärenden.**

Arve har deltagit två gånger i EU:s Studiebesök: år 2003 var han i Lissabon tillsammans med representanter från 14 olika länder för diskussioner om hur läroplanerna kunde utvecklas. På hösten 2006 deltog han på den portugisiska ögruppen Azorerna i ett seminarium, där man diskuterade ordnandet av skolväsendet i arkipelagförhållanden.

– Arkipelagförhållandena är aktuella även hos oss speciellt till följd av den nya sammanslagningen av tio kommuner, som träder i kraft vid nästa årsskifte, konstaterar han.

Allt som allt har Arve upplevt den internationella verksamheten som både givande och intressant. Han upplever, att han dragit nytta framför allt av, att ha fått utbyta erfarenheter med representanter för skolväsendet från andra länder.

– De flesta impulserna tror jag att jag har fått av den brittiska modellen för småbarnsfostran – hos britterna inleds ju förskolan redan vid fyra års ålder. Jag har burit med mig impulser från det övriga Europa även för skolbygget. Inflytandet kan konkret skönjas t.ex. i Salos nya gymnasium.

### Skolans vardag är internationell och baserar sig på strategi

I Salo syns internationalismen även i skolans vardag. Staden har många elever med utlandsbakgrund. Salo stads vänkommunverksamhet sträcker sig till åtta länder. Besök avläggs ofta och i båda riktningarna. Dessutom har stadens skolor deltagit i ett flertal Comeniusprojekt.





– Det är troligt, att vår kommun via mina internationella erfarenheter har lyckats utöka antalet internationella projekt och mina studiebesök har uppmuntrat andra att resa ut.

Som en dagsaktuell utmaning ser Arve att binda de internationella projekten till skolans normala verksamhet.

– Till följd av att det numera finns många olika slags finansieringskanaler till stöd för den internationella verksamheten, känner lärarna inte till alla rutiner tillräckligt bra. Det är därför enligt min mening viktigt, att det i kommunerna på undervisningssidan skulle finnas en egen koordinator för internationella ärenden.

Arve tror likväl inte, att projektets värde går att mäta i proportion till den summa pengar som satsats på dem.

– Ett bra projekt är väl och grundligt planerat. På så sätt får man även ut den största nyttan i kommunen.

**Ett bra projekt är väl och grundligt planerat. På så sätt får man även ut den största nyttan i kommunen.**

I Salo gjorde man för några år sedan upp en internationaliseringsstrategi. Arve betonar, att den internationella verksamheten på skolsidan kräver en fortlöpande planering och att strategin uppdateras med minst tre års mellanrum.

– Då en strategi finns till, kan skolorna utgående från den ansöka om understöd av kommunen och det blir också lättare för kommunen att ge sitt stöd till projekten.

Finansiering från kommunen är ofta nödvändig för de internationella projektens självfinansieringsandel, även om understöd för projektet söks på annat håll.

*Pilvi Isotalus, CIMO*

## Studiebesök för utbildningsexperten

---

*En del av EU:s tvärgående program inom programmet för livslångt lärande (LLP)*

Till följd av studiebesöken har de sakkunniga på utbildningsområdet möjlighet att få högklassig och uppdaterad information om läget inom den allmänbildande utbildningen och yrkesutbildningen i Europa. Målet är att bereda deltagarna tillfälle att utvärdera och utveckla sitt arbete på basis av erfarenheter från utbildningssystemen och reformerna i andra länder. Ett vidare mål är att befördra dialogen kring utbildningens kvalitet.

Studiebesök anordnas i alla länder som deltar i programmet och de varar 3–5 dagar. För besöken utses 10–15 personer från olika länder. I gruppen har deltagarna tillfälle att bilda nätverk och skapa kontakter, som de kan utnyttja till exempel vid genomförandet av nya projekt. Varje år publiceras en besökskatalog, i vilken har samlats beskrivningar enligt tema av alla besök som anordnas. Det finns en ansökningstid per år.

Studiebesöksprogrammet är avsett bl.a. för representanterna för de lokala, regionala och nationella myndigheterna, skolornas och läroanstalternas rektorer, prefekterna, utbildarna av lärare, studiehandledarna, representanterna för utbildningstjänsterna och Arbetskraftsbyråerna, personalcheferna, utbildningsledarna vid företagen, representanterna för handelskamrarna och industrin, representanterna för arbetsgivarorganisationerna och fackförbunden, forskarna.

**Merinformation och ansökningstider: [www.cimo.fi/studiebesok, studyvisits@cimo.fi](http://www.cimo.fi/studiebesok,studyvisits@cimo.fi)**

*Tytti Voutilainen, CIMO*

---

## Skolans ledning som internationaliserare

I kapitlet berättar rektorer, som har satsat på sin skolas internationalism, om sina erfarenheter. Verksamheten har varit till stöd för yrkeskompetensen och nätverksbildningen, diversifieringen av undervisningen samt de värdediskussioner som ligger till grund för verksamheten.

### En värdediskussion är startskottet till internationalism

– De internationella projekten bringar alltid vinst, även om de tidvis ökar rektors arbetsbörda. Nyttan har inte varit enbart bättre yrkesfärdighet, utan jag känner, att jag som människa speciellt i ryska Karelen och i Tanzania har lärt mig någonting sådant, som jag annars hade blivit förutan. Besöken till samarbetskolor i olika länder har gett mig nya insynsvinklar på mitt arbete, berättar rektor för Länsimetsän koulu i Vasa, **Matti Autio** tacksamt.



**Resandet har ökat, skolorna har elever från olika delar av världen och medierna levererar obehindrade kontakter över gränserna.**

Autio ser den internationella verksamheten som en viktig del av skolvärlden. – Människorna rör sig numera från ett land till ett annat betydligt mer än till exempel för 40 år sedan, då jag själv var skolelev.

Internationalismen kommer till synes i vasaskolan speciellt som nätverksbildning mellan vänkommuner. Länsimetsän koulu har via Comeniusprojektet fått kontakter med England och Sverige. Skolan har även samarbete med Estland. Det färskaste exemplet är ett samarbetsprojekt med skolorna i den ryska vänkommunen Aunus, där fokus är på fostran till företagsamhet och det finska och det karelska språken. Samarbete utanför vår världsdelen har skolan med Morogoro i Tanzania.

Enligt Autio drar även lärarna nytta av det internationella samarbetet. De internationella kontakterna vidgar synen på lärarskapet, då man får se, hur man arbetar på andra håll.

– Också eleverna drar nytta av samarbete med utlandet, även om avstånden begränsar speciellt lågstadiееlevernas resande. Erfarenheter byts ut per brev, via e-post, med hjälp av videor, hemsidor, bilder mm. De når en bred publik, anser rektor.





– Det att någon tänker på oss någonstans och att vi här tänker på våra avlägsna vänner går inte lätt att omvandla till pengar, men av erfarenhet vet jag, att det är synnerligen värdefullt.

Enligt Autio skulle kommunerna göra klokt i att beakta internationalismen i finansieringen av bildningsväsendet. Det skulle bli en verklig signal om, att kommunen genuint värdesätter internationalismen, och även är beredd att investera i den.

Inom den egna skolan anser Autio, att man borde starta från en värdediskussion. – Det är bra om hela personalen kunde vara med – om inte på annat sätt, så åtminstone genom att ge sitt stöd i form av en positiv attityd, påpekar han.

– Skolan borde ha en arbetsgrupp för sitt internationella projekt och projektet en ledare, gärna någon annan än rektor. Rektor ska vara på det klara om projektets fortskridande och vara med genom att ge sitt stöd och uppmuntra. Om skolan har ansvaret för koordineringen, är det viktigt att övervaka helheten och påminna om tidsfristerna.

– En välgjord tidtabell är viktig med tanke på ett lyckat genomförande: då det, som man kommit överens utförs i tid, blir projektet till glädje och nytta för alla.

**Finansieringen är den reella signalen – starten sker utgående från en värdediskussion.**

*Pilvi Isotalus, CIMO*

## Är den fullmäktige intresserad av skolornas internationalism?

Kommunfullmäktige i Kervo och rektor för kervoskolan Kalevan koulu **Hannu Salminen** (saml.) bedömer, att den internationella verksamheten inte nödvändigtvis kommer till synes i den menige fullmäktiges arbete. Salminen anser likväl, att internationalismen borde vara bättre framme än för närvarande även på beslutarnivå.

**Kervo har en int. koordinator, men internationalismen sker skolspecifikt.**

– I ungdomsfullmäktiges arbete och bland dem som är med i vänortsverksamheten syns däremot den internationella verksamheten, men till exempel skolornas internationella projekt sköts helt inom skolan och når inte upp till fullmäktigenivå, anser han.





Hur borde kommunfullmäktiga med önskan att vara med i den internationella verksamheten agera? Salminen uppmanar att ta reda på saker och ting.

– Det hela utgår från den egna viljan. Man ska vara intresserad och villig att själv ta reda på, då belönas även nyfikenheten.

Salminen jobbar även som rektor och har varit verksam inom Finlands Rektorer r.f., varför han har personlig erfarenhet av de instanser som understöder skolornas internationella verksamhet.

Salminen anser, att internationalismen borde genomsyra stadens hela strategi. Kervo har även en koordinatorstjänst för internationella ärenden, men stadens budget saknas anslag för både det egentliga genomförandet och för stödjandet av verksamheten.

Internationalismen i Kervo genomförs därför skol- och lärarspecifikt. Om någon skola saknar vänortsverksamhet eller inte har invandrarelever, är internationalismen inte nödvändigtvis särdeles framträdande i undervisningen.

Kervo har likväl haft praktisk nytta av sina internationella samarbetskontakter. Man har till exempel tagit modell av Norge för skolans närmotionsområden och verksamheten har idag gett skolan en mängd både uppmärksamhet och beröm i Kervo. Lärdom har även tagits av den genomförda kommunsammanslagningen i Danmark.

– Fördelarna med internationell verksamhet kan skönjas redan i det, hur var och en betraktar sin skolgång. Den stärker vår känsla av att uträtta rätt saker. Dessutom ger internationell verksamhet goda vänner och nyttiga nätverk.

*Pilvi Isotalus, CIMO*





## Fostran till företagsamhet är en del av fostran till internationalism – kuopioelever grundar ett övningsföretag med indisk skola

Vid Kuopion klassillinen lukio har det internationella samarbetet mångåriga traditioner. Gymnasiet deltog åren 2005–2007 i ett treårigt Comeniusprojekt, som fokuserade speciellt på lärarutbyte. Även innan dess hade skolan haft vänskolverksamhet. Med hjälp av Comeniusprojektet upprättades kontakter, som nu skapar samarbete med England och Indien.

– Genom Comeniusprojektet blev vi bekanta med den indiske affärsmannen Amar Dhull, som hade byggt en skola i staden Rohtak nära Delhi, berättar Jukka Sormunen, som är rektor på Kuopion klassillinen lukio.

– Samarbetet torde ännu denna höst leda till ett gemensamt projekt för fostran till företagsamhet och framställningskonst med Sport College i Bristol i England och gymnasiet i Rohtak, berättar han belåtet.

Som en del av projektet har Kuopion klassillinen lukio grundat ett eget andelslag – YTY-Finland – i vilket skolans elever är delägare. De unga ansvarar bl.a. för den verkställande direktörens, marknadsföringschefens och exportchefens uppgifter. Motsvarande företag kommer att inrättas vid partnerskolorna i England och i Indien.

**Projektet passar enligt Sormunen även naturligt in i Kuopio stads och näringslivs strategier. Han uppmanar även övriga kommunala beslutsfattare att fördomsfritt samarbeta med skolorna och läroanstalterna.**

I november 2008 reser ungdomar från vår skola till Indien, där man kommer att rådgöra om produkter, som andelslaget i Kuopio ska börja importera till Finland. I gengäld kommer Finland så småningom att exportera produkter till Indien och England. Ännu har inget beslut fattats om, vilka produkterna är, men ett besök

förestår åtminstone till basarerna i Jaipur. Ungdomarna får lära sig från grunden, hur ett företag köper in produkter, hur produkterna importeras och marknadsförs i en nätbutik. Till grundandet av andelslaget hör att man inrättar en nätbutik.

– Vårt projekt har startats med Utbildningsstyrelsens understöd för internationalisering, men avsikten är att få i gång affärsverksamheten så, att andelslaget i framtiden kan börja finansiera sin verksamhet på egen hand. Projektet kommer att fortsätta åtminstone fram till 2010, berättar Sormunen.

En förutsättning för att delta i andelslaget är, att den studerande har fullgjort grundkursen i samhällslära. I praktiken inleds verksamheten av studerandena på andra årskursen. Sormunen planerar, att till exempel göra det möjligt för de studerande, som fortsätter vid handelshögskola, att vara med i andelslaget även efter gymnasiet.

– Ungdomarna skulle vid det laget ha färdiga kontakter med Indien, vilket kräver färdiga nätverk och bekantskaper.

Projektet passar enligt Sormunen även naturligt in i Kuopio stads och näringslivs strategier. Han uppmanar även övriga kommunala beslutsfattare att fördomsfritt samarbeta med skolorna och läroanstalterna.

Fostran till företagsamhet och fostran till internationalism passar utmärkt bra ihop.

– Beslutsfattarna borde oftare besöka läroanstalterna och diskutera möjligheterna till samarbete med dem. Näringslivet och beslutsfattarna borde över huvud föra dialog med varandra.

Sormunen påminner om, att det alltid behövs flexibilitet vid internationell verksamhet – det har redan erfarenheten lärt. ”Man får ta seden dit man kommer” är en sentens, som håller streck åtminstone beträffande Indien.

– Lärarna och eleverna har alla flitigt deltagit i verksamheten. För lärarna har det även varit fråga om en utveckling av yrkesfärdigheten.

### Merinformation om Kuopion klassillinen lukios Indienprojekt:

[http://www.peda.net/veraja/kuopio/klaslukio/international/rohtak\\_bristol](http://www.peda.net/veraja/kuopio/klaslukio/international/rohtak_bristol)

*Juha Ojanen, Utbildningsstyrelsen*

Fotografer: Antero Aaltonen,  
Mikko Lehtimäki,  
Hannu Piirainen

Layout: Bitdesign

ISBN 978-952-13-3893-9 (nid.)  
ISBN 978-952-13-3894-6 (pdf)

Tryckeri: Edita Prima Ab 2008

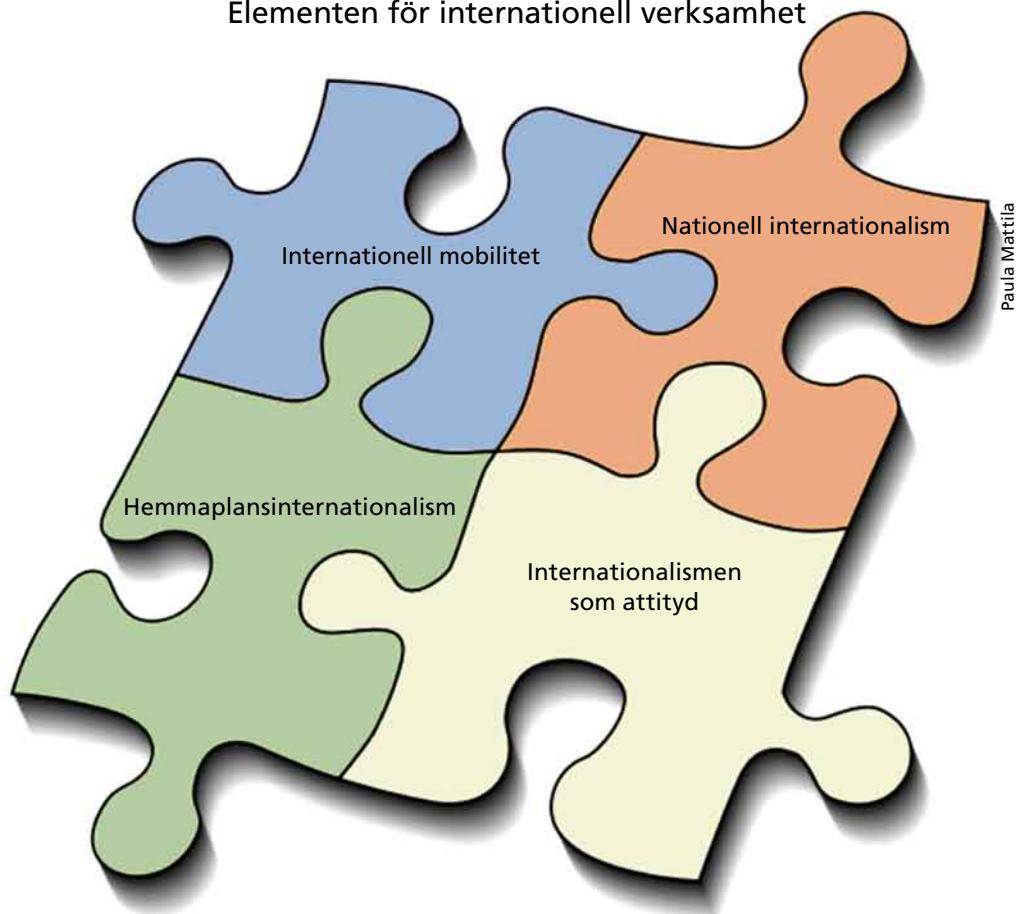


441 002

**Fostran till företagsamhet och fostran till internationalism passar utmärkt bra ihop.**



## Elementen för internationell verksamhet



Merinformation om finansieringen av den internationella verksamheten:

“Är jag kunnig nog? Törs jag? Javisst!”

[www.oph.fi/julkaisut](http://www.oph.fi/julkaisut)

[www.cimo.fi/publikationer och statistik](http://www.cimo.fi/publikationer_och_statistik)

Utbildningsstyrelsen  
PB 380, 00531 Helsingfors  
tel. 040 348 7555

Centret för internationellt personutbyte CIMO  
PB 343, 00531 Helsingfors  
tel. 0207 868 500